СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 44. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 24-го лютого 1938. — No. 44. Jersey City, N. J., Thursday, February 24, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

СТАНОВИЩЕ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ У ЗАГРАНИЧНІЙ ПОЛІТИЦІ

ВАШИНҐТОН. — В урядових кругах є таке переконання, що супроти подій у міжнародній европейській політиці, головно супроти змін британської заграничної політики, Америка мусить заняти вижидальне становище. Назагал думають, що ці події змусять Америку ще більше відгороджуватися від европейської політики й, узброюючись чимраз більше, числити виключно на власні сили, Останні події в Европі ще більше прорідили ряди американських пацифістів.

ПРОЄКТ ВСЕАМЕРИКАНСЬКОЇ „ЛІҐИ НАЦІЙ".

СІЮДАД ТРУХІЛЬО (Домініканська Республика). — Міністер заграничних справ Домініканської Республики, Ортеґа Фрієр, сказав, що його уряд віднесеться до всіх країв Полудневої і Північної Америки в ціли заснування всеамериканської Ліґи Націй з осідком у Вашинґтоні. Фрієр сказав, що інформації, засягнені передтим у тій справі, вказують, що серед американських народів є настрій за таку Ліґу.

СВЯТКУВАННЯ УРОДИН ВАШИНҐТОНА.

ВАШИНҐТОН. — По всіх містах Злучених Держав Америки відсвятковано торжественно 206 роковини уродин Джорджа Вашинґтона. З цеї нагоди влаштовано багато парад, процесій, академій; виголошено чимало промов, у яких підкреслено великі заслуги Вашинґтона супроти Америки й накликувано стояти твердо біля тих засад, які виложив був Вашинґтон.

РАДІОВА ПРОМОВА ІКЕСА ДО БРИТІЙЦІВ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар Ікес виголосив через радіо промову до британців. Цю промову передала британська сітка радіових стацій. Завданням її було закріпити духові звязки американського народу з британськими народами. Ікес говорив, що нині світові грозять дві суспільні струї, комунізм і фашизм, які однаково загрозливі демократії. Ікес говорив, що всі демократичні народи мусять добре чувати, щоб не попасти в сіті одної з названих струй.

ВОЛЕС НАРІКАЄ НА ЕКОНОМІЧНИЙ НАЦІОНАЛІЗМ.

СІЕТЛ (Вашинґтон). — Секретар хліборобства Волес виголосив промову, в якій сказав, що у великій мірі причиною нинішніх політичних неспокоїв є економічний націоналізм, який пхає деякі народи до економічної самовистарчальности. А що ці народи не всилі осягнути самовистарчальности, бо не мають достаточної скількости сирівців, тому вони стараються здобути нові території з сирівцями. Це є причиною зброєнь і военного напруження. В дальшій промові Волес обороняв фармерську політику уряду, кажучи, що уряд хоче забезпечити фармерам пристойну ціну на їх продукти, забираючи від них надвишки й даючи їх безробітним по містах.

СЛУЖБА БОЖА ШІСТЬОХ СХІДНІХ ОБРЯДІВ.

НЮ ЙОРК. — В американській церкві св. Івана Хрестителя при 30-тій вулиці в Ню Йорку відбулася минулого вівтірка Служба Божа, відправлена шістьома священиками шістьох східніх обрядів. Український греко-католицький обряд заступав о. П. Понятишин з Ню Йорку. Також церковний спів у часі Служби Божої виконав український церковний хор з церкви св. Юрія при 7-мій вулиці в Ню Йорку. Ця Служба Божа була влаштована під наглядом о. д-ра Ґумбінґера, а в своїй проповіді головний вікарій нюйорської архидієцезії, о. М. Ляваль, сказав, що її завданням було обзнайомити західню католицьку церкву зо східніми католицькими обрядами, а також ці обряди зблизити до західньої церкви й дати їм нагоду „почутися в ній як вдома".

АРЕШТУВАЛИ ЖІНКУ, ПІДОЗРІЛУ В СПІЛЬНИЦТВІ З ҐЕНҐСТЕРАМИ.

НЮ ЙОРК. — Минулої суботи ґенґстери напали на приватний дім, у якому жінки грали газардові гри в карти, і зрабували від тих жінок $3,400. А тепер поліція арештувала одну жінку, Соню Стеклер, яка теж брала участь у тих картяних грах, а того дня, коли напали ґенґстери, вона кілька хвилин передтим вийшла. Поліція її підозріває, що це вона спровадила ґенґстерів. Пані Стеклер, подібно як усі інші жінки з тої партії, належить до „порядних родин.".

СВІТ В ОБРАЗКАХ

ПРОМОВА ГІТЛЕРА В НІМЕЦЬКІМ „РАЙХСТАҐУ".

Канцлер, знятий підчас своєї промови, котру він виголосив останньої неділі. Річ ясна, фотоґрафія не могла так скоро зайти кораблем: її переслано до Америки радіом.

ПОБОРЕЦЬ ПЗУВ ЗДЕФРАВДУВАВ 15,000 ЗЛ.

У Луцьку обовязки воєвідського й повітового поборця „Загального Заведення Взаємних Обезпечень" сповняв 34-літній Ц. Рушовскі. Він інкасував гроші за вогневе обезпечення. У квітні м. р. мав розчислитися з заінкасованих сум, але „захворів". Тут і виявилося, що в квітах був брак покриття на коло 10,000 зл. В дальших розчисленнях виявилося, що Рушовскі здефраудував 15,375 зл. По виявi цеї дефраудації Рушовскі втік, але незабаром зголосився в поліції. З присвоєного гроша знайшли при ньому тільки 8.35 зл. Окружний суд у Луцьку засудив Рушовского на 4 роки вязниці й зворот 13,000 зл. з присвоєних собі грошей.

ЗАСТРІЛИВСЯ КАРАБІНОМ ПОЛІЦАЯ.

Бандит Осип Мищук з ватаги Любенецкого, що вештається по Борщівщині й Заліщиччині, перебував у загальній лічниці в Чорткові під сторожею постерункового. Одного дня, коли постерунковий віддалився хвилинку з кімнати хворого, хворий схопив карабін і стрілом позбавив себе життя..

ПОЛЯКИ МІЖ СОБОЮ.

В салі польського товариства „Скала" у Львові відбулося віче польської народово-радикальної партії. На віче напала озброєна ендецька боївка числом 60 осіб, побила кільканацять осіб, знищила внутрішне уладження і вибила шиби в салі. Опісля втекла до Єзуїтського Городу.

МАРУШЕЧКА АРЕШТУВАЛИ.

В містечку Бялій на Шлеську поліцай Міціньскі звернув увагу на пяного завадіяку, що зачіпав на вулиці прохожих. Поліцай підійшов до нього і хотів його вилеґітимувати. Тоді підозрілий тип станув під стіною, добув швидко револьвера і стрілив кілька разів до поліцая, ранячи його легко. Користаючи з того, що напасник хотів змінити магазинок у револьвері, Міціньскі кинувся на нього і при помочі другого поліцая, що надбіг на поміч, звалив його на землю та закував у кайдани. При арештуванні помагали також прохожі. На поліційній станиці арештований зізнав, що він Никифор Марушечко, спільник Кошевяка. Знайшли при нім автоматичний револьвер і 18 набоїв. Перше доходження ствердило, що це справді Никифор Марушечко, який, передершися крізь поліційну облаву, заставлену на нього в келецькому воєвідстві, дістався на терен шлеського воєвідства, м. і. у Дзєдзіцах і Бельську. Марушечка, що признався до ріжних проступків, які йому закидують, відставлено до слідчої вязниці у Бельську. Таким чином бандитом, що стріляв до поліції в Мацейовіцах під Варшавою, був хто інший.

ЗВІЛЬНЕННЯ З ПРАЦІ ЗА КУПУВАННЯ В ЖИДІВ.

Суд Праці Німеччини вирішив, що міським працівникам, які купують по жидівських склепах, грозить дисциплінарна відповідальність і звільнення з праці. Ця засада обовязує також державних урядовців.

ЦІКАВА НОВІСТЬ В ІТАЛІЙСЬКИХ ТЕЛЕФОНАХ.

З 1-шим днем лютого ц. р. управа телефонів в Італії завела інтересну новість. На вимогу розмовляючих зміст даної розмови будуть награвати на ґрамофонові плити. Ці плити будуть доручувати опісля обом заціквленим абонентам. Цим робом телефонічна розмова набере вартости списаного документу, що в торговлі може відіграти велику ролю. Такі плити будуть мати також силу судового доказу.

СКІЛЬКИ ЛІТ МАЄ НАША ЗЕМЛЯ?

Ґеольоґи й астрономи обчислили вік землі ріжними методами. Французький учений Поль Кодер каже, що земля має коло 2 міліярди літ від часу, коли вона має тверду, постійну кору. Інші вчені кажуть на основі дослідів радіоактивности, що земля має коло 3 міліярди літ.

ГУРАҐАН НА ПІДКАРПАТТІ.

Над кількома підкарпатськими повітами пройшов сильний гураґан. Вихор дув 8 годин. Знищені здебільша ліси й сади, також комунікаційні получення. Ушкоджені численні дороги й гостинці. У Самборі вітер позривав кілька склепових навісок і знищив крами в торговій частині ринку.

57,000 НЕШЛЮБНИХ ДІТЕЙ.

Обчислили, що в Польщі число нешлюбних дітей минулого року досягло цифри 57,000.

ПРОТЕСТ УКРАЇНСЬКОГО СВЯЩЕНИКА В ПОЛЬСЬКІМ СЕНАТІ

ВАРШАВА. — В сенатській буджетовій комісії сенатор о. Р. Лободич запротестував проти наступів польського міністра віроісповідань та прилюдної освіти на українську церкву. Зокрема заатакував польського міністра віроісповідань за те, що не взяв в оборону митрополита Андрія Шептицького, коли на нього напав посол Войцеховскі в образливий спосіб. О. Лободич ствердив, що в Польщі українське шкільництво вже майже зовсім не існує. Нема ні програм навчання української мови та української історії й ґеоґрафії й нема відповідних підручників. Казав далі, що є поверх 3,000 кандидатів учителів української народности без праці. На терені львівської кураторії, на якій так сильно переважає українська людність, є на 14,000 учительства всього 19.4% українців. Міністерство не хоче орґанізувати українських середніх і фахових шкіл. Учителям українцям, що покінчили польські школи і поздавали польські іспити, не дозволяють викладати в школах польської мови чи історії й ґеоґрафії Польщі. Вкінці згадав іще о. Лободич про те, що українці втратили у львівському університеті всі українські катедри, які там мали за Австрії, як і те, що тепер у Польщі майже неможливо українцеві дістатися на такі фахові виділи як медицина, ветеринарія, фармація, дентистика, політехніка.

ПОМЕР МИКОЛА ЗАЯЧКІВСЬКИЙ.

ЛЬВІВ. — Помер визначний громадянський діяч Микола Заячківський, що належив до тих рідких людей, які тішаться за життя загальною симпатією. Покійник не брав участи в політичному житті, а віддавався більше чисто господарській і культурній праці. Був директором „Народньої Торговлі", довголітнім головою „Сокола-Батька", як також цікавився справами української іміґрації, будучи головою „Товариства українських іміґрантів". Заслужився він і для „Рідної Школи". Тому два роки вибрано його головою цеї установи. Підчас світової війни москалі вивезли його були на Сибір як заручника.

„ЛУК НЕЗАЛЕЖНОСТИ" У ЛЬВОВІ.

ЛЬВІВ. — У Львові беруться будувати триумфальний „Лук Незалежности", який має бути готовий до 1940 року, щоб у тім році відсвяткувати шістьсот-ліття прилучення Львова до Польщі. На будову того „лука" мають узяти покищо 200,000 злотих з тих фондів, що зібрані на памятник Пілсудскому. Під тим „луком" малиб відбуватися польські патріотичні маніфестації й військові паради.

ЧЕРЕЗ „ГЕРОЯ" ЗЗА МОРЯ.

СТАНИСЛАВІВ. — Закінчено слідство в справі вбивства 5 вояків польської стежі. Вбито їх підчас українсько-польської війни в 1919 році. Тепер відбудеться карна розправа перед польським судом, а на лаві підсудних засядуть: Василь Вівчар, Дмитро Куґляк, М. Мацьків і Федір Запухляк. До розправи прийшло тому, що один з підсудних, перебуваючи в Канаді, ще заки вернувся до Галичини, хваливсь у пяному стані перед людьми, що це він був одним з убивників поляків коло Єзуполя в 1919 р.

ВИРАЗ ВДЯЧНОСТИ СЕЛА.

ЛЬВІВ. — Поховано у Львові Дениса Банаха, управителя вселюдної школи в селі Глуховичі, повіт Львів. На похороні маніфестувало жалібно ціле село, в котрім покійник працював довгі роки як народній учитель і виховав ціле покоління в українськім національнім дусі, на славу рідної, безталанної батьківщини, як про це згадує один з односельчан. В похороннім поході видно було малі шкільні діти, як теж сідологових батьків і дідів, що прибули з села до Львова, щоб відпровадити свого виховника на місце вічного спочинку. В похороні взяла участь і дута орхестра, а співав величавий чоловічий хор глуховичан. Підчас походу був такий взірцевий порядок, що часописи підкреслили, що Львів іще не бачив похорону з такою дисципліною і з таким порядком.

ХОЧУТЬ НАС КУЛЬТУРНО ЗІСТИ.

ВАРШАВА. — Ґенерал Скварчиньскі, голова урядової партії в Польщі, якою є „Обуз Зедночени Народовеґо", виголосив на зїзді партії політичні напрямні. Казав, що в Польщі все має служити тільки одній цілі — обороні Польщі. Тому на першім місці буде стояти інтерес армії. Він також говорив про відносини між партією і „національними меншинами". Казав, що меншини мають також віддати себе вцілості обороні й інтересам Польщі. Співпраця партії з меншинами буде оперта на тім, щоб у Польщі була тільки одна польська культура, спільна для всіх. Але до цього злиття не будуть принятті жиди, бо вони не надаються для такої цілі.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Co., Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЕВРОПА БЕЗ МОРАЛІ

Поза справою Австрії й Німеччини Европа нині шумить дивачними відгомонами большевизму поза межі Росії; так званою аферою Бутенка.

Справа почалася з того, що советський уряд зовсім офіціяльно запротестував перед румунським урядом проти зникнення дипльомата Федора Бутенка. Большевицький уряд підсував тоді румунському урядові закид, що Бутенко певно пропав, схоплений румунськими фашистами, та домагався почати за ним спеціяльні розшукування. Якийсь час потім Бутенко виринув у Римі, де, мовляв, він скривається, втікши без пашпорту з Румунії, де його хотіли схопити не румунські фашисти, але большевицькі агенти, вислані проти нього з Росії. Большевицький уряд на це заявляє, що він не вірить, що в Римі зявився справжній Бутенко, большевицький дипльомат, а якийсь обманець, що вдає Бутенка; Москва все ще думає, що справжній Бутенко впав жертвою румунського заговору.

Заки справа вияснится й заки стане звісно з усякою певністю, що сталося з Бутенком, уже нині кидається ввічі ціла дивовижа цієї афери. Можна з усею певністю сказати, що така афера в довоєнних часах булаб неможлива. Перед війною такі викрадення дипльоматів, своїми чи чужими урядами, утечі перед чужими чи своїми заговірниками, були неможливі. Маємо перед собою страшне пониження міждержавної моралі. Стали вони можливі серед загального морального занепаду, що розкисся в Европі по світовій війні.

Мало є нині країв в Европі, котрі осталися недіткнені цею гнилллю. Лише краї, котрі не брали участи в війні, та краї, в котрих громадянська опінія має дуже тісну контролю над урядом, урятувалися від неї. Чим завзятіше край вів війну та чим менше в ньому справної громадської контролі над людьми, тим більше він розгнився. Для поширення гнилі причинився найбільше большевицький уряд, котрий кількананцять літ уважав за найкращу політику кпити собі з усяких утверджених правил поступовання як з перестарілої буржуазної моралі. Коли нині большевицький уряд протестує проти викрадання своїх дипльоматів, то він повинен собі пригадати, як то пропадали по ріжних краях Европи люди, відомі з ворожнечі до большевицької диктатури в Москві. Пропадали білогвардійські генерали, що жили на іміґрації, пропадали політичні діячі, ґазетярі. Навіть як у Парижі помер недавно син Троцького, то й з того приводу насуваються підозріння, що в цій смерті мачала свої пальці большевицька лабета.

Тому навіть якби колись показалося, що Бутенко справді був схоплений ворогами большевизму та що в Римі виступає лише підставлений Бутенко, то й це большевицька диктатура в Москві повинна записати в заслугу нікому іншому, як самій собі.

ДО УЧАСТІ В ЮВИЛЕЙНІМ СВЯТІ „ПРОСВІТИ“!

(Надіслана стаття).

Ще тільки декілька коротких місяців до цих днів, у яких найстарше й найбільш заслужене українське товариство Рідного Краю, „Просвіта”, святкуватиме 70-ліття свого існування величавим, могутнім **Здвигом** у Львові. У перших днях червня ц. р. у Львові відбудеться це Ювилейне Свято „Просвіти”, яке стане святом цілого нашого народу, де він не жив би. Бож „Просвіта” це те товариство, яке дало початок і основу всім нашим головним товариствам, орґанізаціям та інституціям, що їх сьогодні маємо в Галичині; бо „Просвіта” — це те товариство, яке у першій і головній мірі репрезентує нашу культуру, наше культурне і духове життя. Завдяки орґанізації густої сітки філій не тільки в Галичині, але й поза її межами „Просвіта” була і є цим товариством, що в найкращий спосіб зуміла орґанізувати національно й культурно наше громадянство; „Просвіта” у найтяжчих хвилинах нашого народу була все тою непоборною, незрушеною твердинею української культури, о яку розбивалися всі ворожі затії.

Сімдесятьліття свого існування задумує „Просвіта” відмітити на початку червня ц. р. великим святом, яке стане одночасно святом усіх товариств, що свій початок узяли з цього „м а т е р н ь о г о” товариства „Просвіти”. **Ювилейне Свято „Просвіти” намічається як культурне свято всього українського народу.** Святкуватимуть його всюди, де тільки політичні обставини позволять на переведення цього. Зокрема зазначимо, що підчас цього свята у Львові відбудуться академії, концерти, наукові засідання і т. і., а все те під кличем **„Розбудовуймо нашу культуру”!**

Здається, що ніде не повинно бути українців, які зо свого боку не причинились би до цієї розбудови рідної культури. Адже культура — це те, що так наглядно відріжнює одну націю від другої; це те, що в найшляхотніший спосіб ставить одну націю нарівні з другою чи вище понад інші. А наша нація не сміє бути позаду інших. Нація, яка розпоряджає такими високими природніми культурними цінностями, мусить вести перед! І тому свято „Просвіти”, свято нашої культури мусить кожному з нас лежати на серці.

Недавно в наших американських часописах появились комунікати від „Просвіти”, в яких точно говорилося про побажання цієї нашої найстаршої, найбільш заслуженої інституції до української еміґрації в Америці. Тепер, коли свято наближається чимраз більше, хочемо пригадати: **Памятаймо вписатися в члени „Просвіти”!** Кожний новий член — це скріплення не тільки „Просвіти”; це скріплення нашої культури і національної справи! Не забудьмо далі **купити нитку до ювилейного прапора „Просвіти”.** За це кожний жертводавець дістане ювилейну грамоту. А наші установи й орґанізації (які **всі без винятку** повинні зложити даток на прапор „Просвіти”) одержать на памятку цього Ювилейного Свята грамоту і малий прапор „Просвіти”.

Не забуваймо тут в Америці, що „Просвіта” прямує до оснування **„Фонду Національної Культури”,** такого, як його мають інші народи, та ми, на жаль, ще досі ні... Тому не повинно бути тепер ніяких імпрез тут у нас на еміґрації, з яких бодай частина доходу не була би призначена власне на цей Фонд Національної Культури „Просвіти”!

Як уже сказано на початку, Ювилейне Свято „Просвіти” у Львові намічене на **перші дні червня б. р.** Булоб незвичайно потрібне, важливе й важне, щоб якнайбільше українців з Америки могли бути присутніми на цьому святі. Тому, коли хтось має намір вибратися весною чи літом до старого краю, хай свою подорож плянує так, щоб **обовязково** бути на тому єдиному в свому роді, величавому святі! А ті, що відкладають поїздку до старого краю з року на рік, хай власне тепер виберуться туди, щоби побіч своїх особистих справ полагодити ще й велику національну: щоб своєю присутністю на Ювилейнім Святі „Просвіти” у Львові заманіфестувати цю єдність, яка мусить бути між усіми членами нашої нації, де вони не жилиб: у старому краю, чи в Америці.

Очевидно, що я маю тут на думці поодиноких громадян з нашої іміґрації. Бо не припускаю, щоб іміґрація, як зорґанізована цілість, не вислала до Рідного Краю на це велике свято свого представництва. Ми є свідками, як подібні свята влаштовують в Европі інші народи, що мають свої держави, і як на таких святах є заступлена завжди іміґрація. Це дуже важна справа, бо це один з поважних засобів, як навязати і закріпити тісний звязок між Рідним Краєм і іміґрацією.

ар.

ХТО УРЯТУВАВ БОЛЬШЕВИКІВ ВІД ЗАГИНУ?

Під таким заголовком вийшла в Парижі брошурка ґен. Денікіна, який 1919 р. був командантом білої російської армії, що дістала рішальну поразку від большевиків. На думку автора, большевиків урятував маршал Пілсудскі, який провадив „надто польську” політику і не хотів чекати „на рішення польського питання по остаточній перемозі над большевиками”. Численні очевидно на цілковиту іґнорацію своїх читачів, ґен. Денікін ані словом не згадує про свою власну політику відносно України, Кавказу і козацьких земель, проти яких він провадив запеклу боротьбу, що і спричинило фактично його поразки. На початку війни проти большевиків намагався він додержувати невтральність супроти новоутворених республік, але як тільки його військо дійшло до Орла і був певний близької перемоги, то негайно розпочав наступ на Україну, розігнав Кубанську Раду, повісив провідника кубанців, священика Калабухова, заняв Кавказьку Гірську Республику та взагалі поводився на цих землях як у здобутім краю. Нема дива, що большевики скористали з цього, та що ґен. Денікін опинився незабаром у Парижі. Але ця наука, якаб і сліпому світ показала, не зробила на нього ніякого враження. Він винуватить поляків, що не хотіли прикласти рук до відбудови єдиної неделімої, і користає з нагоди, щоб заявити, що „ніколи, ніколи ніяка Росія, реакційна, демократична, республіканська чи авторитарна, не допустить до відокремлення України”. Коли безсилий еміґраційний генерал не соромиться таке писати, то що мусить думати кожний москвин, коли має силу в руках? — (Офінор).

Українське село над Збручем

(Репортаж „Нашого Прапору”).

Недавно розписувалися часописи про взірцеве „польське” село, що яскраво ріжниться від усіх інших сіл у краю. Захоплювалися ним економісти, політики, журналісти, що визказували блискучі слова похвали для піонірів, що перші змінили обличчя нужденного села.

І у нас теж не бракує примірних сіл, що є нераз справжнім взором для краю.

Ось зайдімо в надзбручанську смугу, де вилискуються до сонця біленькі як сніг подільські хати. Сади виринають скрізь, де лише глянеш оком, а посеред них типові бані церков. На кожному кроці добігає до вуха мельодійна українська мова гомінко, що хапає за серце. Скрізь зустрічаєте чисті, гарно вдержані загороди селян, що під впливом аграрної культури змінили свої господарства. Це безперечно велика заслуга „Сільського Господаря” й кооперації.

А ось — уже кількадесять метрів за Збручем сторчать похилі, пригноблені, у чорній землі хатки. На обличчях людей нема усмішки, нема вдовілля, ані охоти до життя.

Не кожний має змогу зайти в прикордонну смугу й кинути оком на тамошнє життя. Стежі К. О. П. зупиняють мандрівників і не пускають далі.

Вранці залопотав у селі мотор; я подався в його сторону, щоб поглянути на цьогорічний збір, бож село Б. у Копичинеччині славне із взірцевих господарств.

— Щасть, Боже — кажу господареві. — Як бачу, то у вас молотиться мотором.

— Не гадайте, що я багатир. Це машина кооперативи, що зветься „Мотор”. Всі члени з неї користають.

— А скільки платите за годину молочення?

— Не багато: 4 злоті разом з обслугою, паливом та смарами. Це неабияка поміч для селянина.

— Які були уділи?

— Уділи платили ми по 40 зл. За призбирані гроші купила кооператива мотор і молотілку за 8 тисяч злотих.

— У вас люди сіють багато збіжжя?

— Та-де-там! У селі знайдеться лише 18 господарів, що мають по 10 морґів, а інші (170), це малоземельні, одначе ми всі молотимо машиною, щоб заощадити час і працю.

— А як дають собі раду малоземельні?

— О-о-о, зчасом уже навчилися розумно господарити. Сіють ріпак, мак, тютюн, щоб у цей спосіб добути більше грошей, ніж за збіжжя. У нас плекають тепер пасіки, шовкопрядки, кріликн, виногради — а це все дає гарний заробіток.

— Є ще в селі інші кооперативи?

— Так, — відповів бадьоро селянин. — Є споживча кооператива „Поміч”, збіжева, що незабаром побудує величавий млин і електрівню, що достарчатиме електричний струм усім господарствам. Є в нас теж „Українбанк”, що в останніх часах станув уже твердо на власних ногах.

— Дуже гарно, дуже гарно! — захоплююся.

— Так! — упала відповідь. Одначе зустрічаємо ще багато перепон, що не дають нам здійснити наших плянів, а вониж скромні. **Ми хочемо лише жити... Це повинні тямити всі; навіть ті, що кладуть нам під ноги важкі колоди.**

— Чи існують у селі культурно-освітні товариства?

— Є кружок „Рідної Школи” і читальня „Просвіти”, але вони не можуть набрати в праці належного розгону, бо ворожі нам чинники ставлять на кожному кроці ріжні перепони.

— А молодь радо горнеться до праці?

— Наша молодь дуже ідейна й трудяща. Належно розуміє важке своє завдання й не гайнує ні одної вільної хвилини в розбудові національного життя.

— Хто провадить культурно-освітню працю?

— Головно студентство. Не бракує у нас господарів, що покінчили 3—6 гімназийних кляс, а тепер працюють на ріллі; вони теж прислужилися значно селу.

Так, оці сірі, безіменні плугатарі зорали беземежний обліг, щоб кинути здорове зерно в українську ниву.

Ладан.

Гнат Кращанко.

В СТАРІМ ЗАМКУ

Історична повість.

(36)

Баба хотіла вихопитися йому з рук, та Солоняк вхопив її за другу руку. Згарок покотився по землі та, на щастя, не згас. Хорошко одною рукою підоймив його. Водячи довкола блудними очима, Текля стала хлипати зі злости. Нарешті в крайній розпуці зачала кричати:

— Пустіть мене, пустіть!

— Пустимо, як знайдемо і увільнимо твою братову, — сказав Хорошко.

— Тоді позволите мені вийти з замку?

— Позволимо, — запевнили її оба.

Пішли за нею. Пройшли крізь спальню Кіндиса і вийшли до сіней, де були сходи вниз. Текля відхилила двері до льоху і показала рукою, щоби зійшли. Вона хотіла, як вони увійдуть, затріснути за ними двері і втекти. Та Солоняк не в тімя битий був. Коли Хорошко, що мав світло, став сходити по сходах, Солоняк на силу всунув до льоху Теклю і сам пішов що лиш за нею. Бачучи, що не втече, Текля повела їх далі і показала ногою одну з камяних плит, якими льох був вимощений. Солоняк підважив плиту. Виймили її легко. Показався вхід до нижчого льоху. Почули хлипання і стогін.

— А ходіть но сюди!—крикнув Солоняк. — Тут ваші приятелі. Прийшли увільнити вас. Не бійтеся нічого.

На хвилю стогін і зойки затихли.

— Ходіть же! — знов промовив Солоняк. — А може ви недужі, або привязані? Зійти до вас? Не пізнаєте мене по голосі? Я Солоняк.

Почули, що там внизу щось рухається. В отворі показалася розчіхрана голова, з блідим, позападаним лицем, з блудними очима. Коли її таку Хорошко побачив, по його лиці покотилися сльози.

Висунувшися з долішнього льоху по груди, Ганка Кіндисова стояла, вдивившися мутними очима в Хорошка. Закрила очі обома руками і судорожно захлипала. Солоняк всунув руки попід її рамена, обійняв і витягнув з того підземелля. Глянувши на Теклю, крикнула:

— То вона! То мій кат.

Текля відвернулася, щоби втекти, та Хорошко вхопив її за руку і сказав:

— Підеш, аж Ганка буде в своїм ліжку.

Солоняк взяв Ганку на руки, як дитину, і заніс нагору. Вже в сінях Хорошко пустив Теклю. Відвернулася і щезла. Поклавши Ганку на постелі, сказав до Хорошка:

— Я мушу до роботи. Ви лишіться тут коло неї, аж прийде Настя. Пришлю її. Як вона прийде, то ви ідіть спати, бо досвіта перед вами дорога.

Солоняк вийшов. Хорошко сів коло ліжка і з болючим серцем дивився на ту колишню красу, за котрою, коли ще була дівчиною, дурів. Вона також не зводила з нього очей.

— Ви не пізнаєте мене? То я, той нещасний Хорошко...

— Хорошко! — промовила і спитала. — Де він? Де його сестра. Відки ви тут взялися?

Хорошко успокоїв її, кажучи, що Кіндиса нема, бо виїхав на довший час. Мабуть він вже цілком не вернеться. Також Текля покинула замок. Як би схотіла назад прийти, то не впустять її козаки сотника.

Ганка захлипала. Хорошко дивився на ті сльози, нічого не кажучи. Прийшла Настя і сіла на ліжку коло Ганки. Хорошко попросив її, щоби сиділа коло своєї пані, поки вона не всне і сам пішов спати.

На другу днину рано на замку розпочалася велика метушня. Скоро світ, Солоняк побіг на містечко, просто до Оруна, щоби замовити харчі. Ціла жидівська родина вже була на ногах. Знала, що на замку сталося, і не сумнівалася, що тепер Кіндис приїде з татарами. Один з родини вибирався на замок просити, щоб їм позволено схоронитися, бо першою жертвою пімсти Кіндиса буде містечко.

— Беріть якнайбільше харчів і втікайте на замок. Інші також нехай рятуються туди, як не мають ліпшого скритку. Я лиш одно здаю на вас: пильнуйте, щоби разом з вами не вліз до замку якийсь непевний. Вартовим прикажу, щоби впускали тільки тих, котрих ви покажете. Надіюся, що до таких непевних не зарахуєте ваших особистих ворогів... як маєте яких.

— Маю неодного. Та в такій небезпеці не зроблю їм кривди.

— Кваптеся, бо ми спалимо міст, — сказав Солоняк шепотом до вуха.

— І я гадав, що так буде найліпше. Чи Кіндис забрав з собою жінку?

Солоняк розповів йому про цілу пригоду з Ганкою.

— Ваше щастя, що зявився той Хорошко. Я знаю дуже добре, що він дотепер тужив за тою Кіндисовою. Вже з ненависти до Кіндиса поможе вам.

— Колиж він має якісь інші обовязки. За хвилю відїздить від нас.

— Хоч би! Як він сам особисто не може помогти вам, то когось пришле.

Орун зобовязався зібрати і на замок доставити стільки харчів, скільки лиш здужає зібрати. Солоняк вийшов. Хоч що лиш благословилося на день, на місті вже було повно людей. Всі ходили стривожені. Зганяли худобу, вантажили вози. Дехто просився на замок, інший мовчки пускався в гори і яри. Ніхто не сумнівався, що татари прийдуть.

(Дальше буде).

З ДНЯ

ВЧАТЬ ГАРНОЇ ПОВЕДІНКИ.

Бруклинський каледж постановив запровадити в себе лекції гарної поведінки, на яких студенти і студентки вчилисяб, як у ріжних ситуаціях поводитись і що робити. Бо добра поведінка на світі це незвичайно важна річ. Часто якийсь необережний рух чоловіка може перевернути цілі пляни, відтрутити людей від якогось почину, вбити якусь річ, ще заки вона народилась. Брак доброї поведінки дуже часто є найголовнішою перешкодою в особистій карієрі людини. Бо добра поведінка трапляє нераз краще до серця людей, ніж найкращі свідоцтва з фаховими кваліфікаціями. Отож добре виховання, яке ми нераз також називаємо „тактом", це така річ, що кожному варт над нею застановитись.

РІЖНІ СИТУАЦІЇ.

Згаданий каледж учитиме учнів розвязувати ріжні ситуації практично. Ось, наприклад, таку ситуацію: В ресторані сидять кільканацять осіб. Приходить час платити. Всі бояться, що кельнер котромусь з них подасть рахунок за всіх. А ніхто з них не хоче платити за всіх ярости тому, що не може позволити собі на таку витрату грошей. Всі мовчки протестують проти цього. І протестують зовсім оправдано.

Та вкінці кельнер таки вручає одному з них рахунок за всіх. Що тоді робити? З сорому взяти рахунок і заплатити? Алеж було сказано, що він не всилі цього виконати, бо, можливо, гроші ці він призначив на купно якоїсь конечної річи, скажім, черевиків. Відкинути рахунок? Так, відкинути, але як? Ось у тому міститься ціла штука. Бо можна відкинути рахунок грубо, так, що всі образяться. Але можна це зробити цілком чемно, не хвилюючись; тоді ніхто цим не образиться. В таких випадках можна зрівноважено, навіть з певною домішкою гумору, сказати кельнерові, що кожний платить за себе. І ситуація врятована, і ніхто не образився. Та ціла штука полягає саме в тому, щоб ту рівновагу заховати.

ТЕ САМЕ ВСЮДИ.

Таксамо можна поступити в усіх інших ситуаціях. Скільки то разів люди бояться піти разом зо знайомими до театру чи кіна, бо бояться, що прийдеться їм заплатити за білет. А скільки то разів буває, що саму згадку, щоби піти до кіна чи театру, хтось бере вже як запросини з тим, що хтось заплатить за вступ. Колиж той „хтось" не заплатить, то часто „запрошений" почувається ображений, мовляв, „просить, а не платить". Це ще більше заплутує ситуацію і викликує нещирий настрій, витворює скриті, підпольні почування. Якби так хто зумів побачити ті „підпольні" почування, що клекотять потайки в серці людей, то волосся дубом йому сталоб.

Очевидно ці скриті, замасковані настрої цілком не причинюються до сердечних відносин людей. Навпаки, вони є тим невидним трійливим ґазом, що затроює їх приятельство. Якби люди мали відвагу ці справи отверто дискутувати, то вони ці ґази миттю розвіялиб. Та люди бояться їх отверто дискутувати, бо відчувають інстинктово, що в таких ситуаціях вони не зуміють пристойно повестися. Відповідна школа скоро їх того навчилаб. Вони просто сміялись би з себе, що ці річи колись могли завдавати їм мороки.

УВАГА! НЮАРК, Н, ДЖ,. Й ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

БРАТСТВО СВ. ЙОАНА ХРЕСТИТЕЛЯ, ВІДДІЛ 76 У. Н. СОЮЗУ

:——::——: ОБХОДИТИМЕ :——::——:

35-ЛІТНЮ РІЧНИЦЮ СВОГО ІСТНОВАННЯ

В СУБОТУ, 26. ЛЮТОГО (FEBR.) 1938 Р.

В ТАКІМ ПОРЯДКУ:

в годині 10 рано відправиться Служба Божа з панахидою за померлих членів в Українській Гр. Кат. Церкві, при Мортон вул., яку відслужить о. Данилович. — В годині 5-тій пополудні на Словенській Гали, 358-366 MORRIS AVE., ЮВИЛЕЙНИЙ КОНЦЕРТ. На концерті буде співати хор „Боян" під управою проф. Т. Каськова. Підчас концерту будуть промовляти: головний предс. У. Н. Союзу, Н. МУРАШКО в українській мові, а до молоді в англійській мові ІВАН РОМАНИШИН. — По концерті ЮВИЛЕЙНИЙ БАЛЬ до пізної ночі.

ВСТУП НА КОНЦЕРТ І БАЛЬ 35 ЦЕНТІВ.

Шановні Громадяни! Братство св. Йоана Хрестителя є найстарше в Нюарку. Воно власне дало почин до створення Нюарської Громади. Тому отсею дорогою запрашаємо всі відділи У. Н. Союзу, які знаходяться в Нюарку і околиці, як рівнож Бр. св. Тройці, від. Провидіня і другі Товариства та Сестрицтва явитися на тім святі без ріжниці релігійного переконання та своєю присутністю помогти нам гідно відсвяткувати це свято.

44

Ювилейний Комітет.

ЧЕМНІСТЬ У ГРОМАДСЬКІМ ЖИТТІ.

Та, здається, що найбільше чемности і такту вимагає громадська робота. Через брак такту і грубе поведення розбивається в нас неодна організація, пропадає неодна добра ідея. Можна навіть твердити, що наші орґанізаційні роздори виринають у 90 відсотках не через ідеольоґічні ріжниці, тільки через нетакт членів, або провідників даної орґанізації.

Скільки то разів так буває, що провідник якоїсь організації в рішенні якоїсь справи чванькувато говорить, що це „йому так хочеться", а не говорить: „це інтерес ідеї так вимагає". Це нетакт, що зовсім слушно дразнить членів. А скільки то разів так буває, що якийсь провідник у грубошкірний спосіб провірює діяльність якоїсь іншої особи, що має до діла з громадськими грішми.

КОНТРОЛІ ТРЕБА, АЛЕ ТАКТОВНОЇ.

Безперечно, що контроля громадського гроша мусить бути дуже строга. Ніхто не має права дивитися крізь пальці на чиюсь господарку громадським грошем, тільки мусить домагатися контролі. Але це домагання мусить бути зроблене тактовно, чемно, щоб не викликати непотрібно підозріння, мовляв, „ми не довіряємо тобі". Бо з хвилею, коли хтось таке домагання поставить у такий грубошкірний спосіб, або, скажемо, кинеться сам рахувати ті гроші, що хвилево поручено якійсь іншій особі, то він тим вразить цю особу. Можливо, що та особа сама булаб рада з громадської контролі й навіть домагаласяб її, знаючи, що її совість чиста, але грубошкірний підхід до справи вколов її і тим спричинив рану, що починає ятритись.

ПОЧАТОК РОЗКОЛІВ.

Ось така, на перший погляд маловажна справа є нераз причиною великих сварок і розколів в організації. І тяжко нераз здибати причини того розколу. Бо часто сам цей, ніби малий випадок, забудеться, а лишиться тільки рана і гнів, що з неї витікає.

Безперечно, що часто люди „дуються" цілком без причини. Часто нераз найменший натяк на якусь контролю викликує образу в переччулених людей. Але буває часто і таке, що хтось обурюється тільки тому, що до нього віднеслися дійсно по грубошкірному. Подібне буває не конче в грошевих справах, але і в інших.

Якби так усі вчилися доброї поведінки й брали ці справи під розвагу, то наше громадське життя розвивалосяб далеко краще й люди жилиб між собою у більшій згоді.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

„Хвилі з українського життя" в університеті.

Українську молодь, що зорганізована в Українськім Клюбі Нюйорського університету, відзначено особливою почестю, коли проф. д-р Бравн віддав їй виготовлення програми свята, яке буде прощанням д-ра Е. Ю. Пейна (E. George Payne), декана „School of Education", котрий незабаром уступить зо свого становища. Уся та прощальна програма буде українська. Приглядатимуться до неї професори університету і студенти. І, очевидно, треба надіятися, що й українське громадянство зявиться громадно, щоби бути свідком того великого признання, яке припало нашій молоді, як і того, як ця молодь вивяжеться зо своєї програми. А програма буде дуже цікава й багата. Будуть хорові й сольові співи, буде українська вистава моди, українське весілля, як теж скрипкове сольо. Панна Марія Куси виголосить вступне слово, а головну промову скаже д-р Е. Ю. Пейн.

Вечір відбудеться в пятницю, 25. лютого 1938, в „Auditorium of the School of Education" University of New York.

—o—

НЮАРК, Н. ДЖ.

Від У. Н. Організацій Стейту Ню Джерзі.

В неділю, 30. січня б. р., відбулися в салі Укр. Пресб. Церкви при вул. Бікон річні збори Українських Національних Організацій Стейту Ню Джерзі. Присутніх було коло 100 делегатів від організацій, товариств, братств і сестрицтв з ріжних місцевостей стейту.

Збори відкрив предсідник адв. Кузьма, пояснюючи ціль зборів і напрям дальшої праці. Делегати вислухали уважно звіту всіх урядників, котрим дано вотум довіря. Дальше переводив збори проп. Куман.

До нового уряду на рік 1938 ввійшли: Володимир Буката, предс.; Т. Боднар і пані Онищук, заступники; Лесьо Сисин, рек. секр.; Михайло Прихан, фін. секр.; Т. Рудий, касієр; В. Ткач і Осадчук, контролори; Н. Тимчишин, А. Мудровський, І. Ладичка, Л. Герман, П. Гут і В. Витушинський, радні. Новий уряд приобіцяв, що буде працювати для добра нашої еміграції, нашої молоді та держатися засад демократизму й американської конституції. Він перебрав на себе обовязок, надіючись допомоги від усього загалу, бо тільки тоді буде можна виконати обовязки супроти нашої прибраної вітчини, а зокрема супроти поневоленого українського народу.

Укр. Нац. Організації Стейту Ню Джерзі відзиваються отсим до всіх українців і українок, як і до всіх організацій, товариств, братств і сестрицтв, щоб допомогли нашим спільним змаганням. Переживаємо тяжку, переломову хвилю, коли не маємо ані одного клаптика української вільної землі. Окупанти, загарбавши українські землі, в страшний спосіб винищують український нарід. Червоний деспотизм, на чолі з кривавим зненавидженим ґорилем Сталіном, загарбавши найбільшу часть української землі, винищує все, що українське. Замало йому було виморити 5 міліонів українців голодом, замало Крутів, замало міліонів засланих на Соловки, замало винищування при будові морських каналів, замало йому винищення наших культурних діячів, замало вагнання передчасно в могилу нашого великого історика, Грушевського. Він береться дальше за гірші методи: він хоче знищити душу українського народу. І Польща, що загарбала 7 міліонів українського народу, йде слідами червоної Москви і навипередки винищує все, що українське. З Західньої України приходять трівожні вісти. Не задоволяється ляшня розстрілами нашого найкращого цвіту: Шеремети, Мельничука, Луцейка, Крупи, Біласа, Данилишина й інших, а посувається дальше брутальними методами знищити український нарід. Вона переслідує Рідну Школу, забороняє колядувати на цю нашу просвітню інституцію, цензорує і конфіскує українську пресу, вязнить українських священиків за виписування метрик з українськими іменами, не відпускає ні клаптика землі в українські руки, і т. д. А циганська Румунія поступає таксамо з нашою Буковиною та Басарабією.

Щораз страшніші вісті приходять з Рідного Краю!

Чи так дальше має бути? Що ми на це?

Застановившись над тим положенням українського народу, заявляємо, що ми на вільній землі Вашинґтона можемо прискорити визволення українського народу в подібний спосіб, як це робили ірляндці, чехи й інші поневолені народи.

Тому всі до праці, памятаючи кожний на клич Франка, що на кожному з нас стан міліонів стоїть. Злучімся всі як один в одну сильну організацію. Не сміє бути ні одного українця чи українки, ні одного товариства, братства, сестрицтва в найменшій закутині стейту Ню Джерзі, щоб не приступити до У.Н.О. Стейту Ню Джерзі. Станьмо одним муром, а тоді ніяка сила не подолає нас!

У.Н.О. просить у цей критичний час українського народу покинути всякі міжусобиці, партійні чи релігійні непорозуміння та приступати всім до організації, бо в єдности сила.

Комітет У. Н. Орґанізацй Стейту Ню Джерзі.

(Адреса секретаря: LESIO SYSYN, 78 Wessington Ave., Garfield, N. J.)

—o—

ЛЮБЛИН, ВІС.

З життя місцевих українців.

В околиці Люблина, Торпу і Гюрону, Віс., живе поверх 500 українців, які мають три церкви, два доми для священиків і Народній Дім. В околиці Люблина живе коло двісті українських душ. Всі майже походять з гір Карпат. Заледви кілька вміють читати і писати. Звуть себе „лемки", або „рускі". Нарід спокійний і трудящий. Всі вони живуть на фармах. В Люблині є один українець, що має склеп і живе досить гарно.

А що цей народ мало освічений, то не диво, що до нього приходять ріжні пройдисвіти й обіцюють йому збудувати „лемківську державу". Завданням тих пройдисвітів є втягнути лемків до деяких орґанізацій і союзів. Але тепер є в Люблині священик-українець, який гонить тих пройдисвітів з громади.

Пять років тому я відвідував східні стейти й розмовляв з ріжними українцями. Вони мали таке переконання, що в західніх стейтах живе по більшості дикий нарід, себто індіяни. Та це помилкове. На Заході також процвітає висока цивілізація. По більших українських кольоніях на Заході українці також мають ріжні орґанізації, свої церкви, клюби, народні доми, в яких вони себе гуртують та освідомляють себе і своїх дітей. В стейті Вісконзін живе біля 25,000 українських душ, в Мінесоті те саме число, а в Норт Дакоті біля 10,000. Тамошні українці походять з Великої України і багато з них таки звуть себе українцями.

Недалеко Люблина, в Торп, є друга українська кольонія. Живе там коло 100 душ. Більшість з них походить із східньої Галичини і вміють читати й писати. Бачив я в них гарну бібліотеку, з якої вони черпають народню і релігійну освіту. Всі працьовиті, як на фармі так і в народній роботі. Майже всі належать до У. Н. Союзу і читають часопис „Свободу". А що в них свого священика нема, то ходять до церкви до Люблина. Через те між українцями з Торп навязались дружні відносини з українцями з Люблина. Українці з Торп є свідомі, що вони не є „русскі", і завзято працюють над тим, щоб освідомити українців з Люблина, що вони також українці.

Я вдячний українцям з Торп, що вони мені помагають вести культурну, народню і релігійну роботу в Люблині. Є надія, що скоро зорґанізується відділ У. Н. Союзу в Люблині й через те скріпляться народні культурні і релігійні звязки між українцями з Торп. Вже нині тут мало є таких, що звуть себе „русскими". Майже всі вже звуть себе українцями.

Ф. Д.

ATTENTION! ATTENTION!

UKRAINIAN CLUB OF NEW YORK UNIVERSITY

——: will present :——

"Moments in Ukrainian Life"

ON FRIDAY, FEBRUARY 25, 1938

in the New York University School of Education Auditorium at 35 West 4th Street near Washington Square, New York City.

IT WILL BEGIN AT 7:30 P. M. :—:—: **ADMISSION is 25 cents.**

Introduction by Mary Kusy, opening by Dr. E. George Payne, Dean of the School of Education, Ukrainian Youth Chorus directed by Stephen Marusevich, Violin solo by William Chosnyk, Dance Ukraine led by Mary Wintoniak, Fashion Show arranged by Mrs. S. Halychyn. The second part will begin with orchestral selections directed by Professor M. O. Hayvronsky, a scene of the "Vesilye" arranged by William Gela, and Ukrainian Ballet Dance by John Taras. 44

УВАГА! НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

Управа Українського Червоного Хреста ОДВУ запрошує усі жіночі товариства, сестрицтва й клюби з Ню Йорку й околиці на

ЗБОРИ які відбудуться **В НЕДІЛЮ, 27-ГО ЛЮТОГО (FEB.) 1938**

3-тій годині пополудні в Українськім Народнім Домі, 217-219 Іст 6 вул., Ню Йорк, Н. Й.

На зборах буде обговорена справа влаштування академії в Ню Йорку з приводу 25-ліття смерти Лесі Українки. Рік 1938 — це ювілейний рік Лесі Українки й цей ювілей повинен бути відсвяткований всім свідомим і зорґанізованим українським жіноцтвом.

44

Управа У. Ч. Х. ОДВУ.

Українське запомогове Товариство „Буковина" і інші Українські Організації на долині міста **Ню Йорку** уряджують **КОНЦЕРТ, ПРЕДСТАВЛЕННЯ І БАЛЬ** в честь 50-тих роковин смерти Буковинського письменника **О. Ю. Федьковича, В НЕДІЛЮ, 27-го ЛЮТОГО (FEB.) 1938 р., в Manhattan Plaza,** 66 East 4th St., New Yok, N. Y. **Початок в 4-тій годині попол. — Тікети куплені наперед 40 ц., при касі 45 ц. Діти повище 12 років 15 ц.**

Запрошується все українське громадянство до численної участи. Можна сказати, що це перший раз в місті Ню Йорку буде святкуватися одного з найкращих письменників на Буковині. — ПРОГРАМА: Часть І: 1). Хор українського клюбу ім. Леонтовича під проводом О. Ільчука. 2). Мандолінова орхестра, під проводом О. Ільчука. 3). Гуцули відіграють кілька пісень і танків на скрипку і цимбали. 4). Українські народні танки, відтанцює гурток дівчат. 5). „Україна", деклямація, яку скаже І. Дмитренко. Часть ІІ: 6). Відчит про життя і працю Ю. Федьковича, дасть М. Цеглинський, редактор „Робітничої Громади". 7). М. Коломиєць сопран-сольо. 8). Молодий І. Костинюк, відтанцює „Чумака". 9). Д. Собчак, гармоніст. 10). „Гуцульська Правда", песа на 2 дії, автора П. Я. Вовка, відіграє Український Драматичний Гурток з долини міста — **Баль до пізної ночі!** — Організації приготовляють гарний буфет. 43-5

УВАГА! КЛІВЛЕНД І ОКОЛИЦЯ! УВАГА! ЗАХОДАМИ УКРАЇНСЬКИХ ЗЛУЧЕНИХ ТОВАРИСТВ ВІДСВЯТКУЄТЬСЯ ВЕЛИЧАВО

День Івана Франка

І ВІДСВЯЧЕННЯ ЙОГО БЮСТУ (СКУЛЬПТУРИ АРХИПЕНКА), ЯКИЙ БУДЕ ПІЗНІШЕ ПОСТАВЛЕНИЙ В УКРАЇНСЬКІМ КУЛЬТУРНІМ ГОРОДІ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 27-го ЛЮТОГО (FEBRUARY) 1938 Р.

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ, 2255 WEST 14th STREET, CLEVELAND, OHIO

ПОЧАТОК В ГОДИНІ 3-тій ПОПОЛУДНІ :—:—: **ВСТУП ВІЛЬНИЙ.**

Програма багата і добірна — свої і чужі бесідники. — Просимо місцеві Товариства і членство як і позамісцеві Організації взяти численну участь і тим помогти нам довершити народньо-культурне діло. — Всі жертводавці дістануть на памятку кольоровий образ Івана Франка, такий як діставали на святі Шевченка. 40,2,4

ВИКОННИЙ КОМІТЕТ.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

У вівторок, 22-го лютого 1938, померла в Нюарку довголітня členиця відділу 359 Українського Народного Союзу

СОФІЯ ЯНКОВСЬКА

Уродилася вона 5-го травня 1887 у Бірках Великих, повіт Тернопіль. При смерті мала 51 літ. Оставила мужа, Кароля і пять дітей: Василя, Павла, Марію, Йосифа й Анну.

Похорон відбудеться з дому жалоби, 79 Joseph St., Newark, N. J., в пятницю, 25-го лютого, в 9-тій годині рано.

Юркевич, секр.

РЕКОРДОВИЙ ЗРІСТ ПЯНСТВА НА ВИЛЕНЩИНІ.

На підставі урядової статистики у виленському воєвідстві за десять перших місяців 1936. р. випили 939,108 літрів 100-відсоткового алькоголю на суму 8,069, 928 злотих. В тому самому часі 1937. р. випили там 1,054,000 літрів вартости 10,126,525 зл. Рекорд під тим оглядом здобув поставський повіт, у якому в 1936 р. випили 36,160 літрів вартости 336,-520 зл., а в 1937. р. 61,852 літри вартости 591,002 зл. В самому Вильні випили за згаданий час 1936. р. 426,458 літрів сто-відсоткового алькоголю на суму 4,277,882 зл., а в тому самому часі 1937. р. 522,-626 літрів вартости 5,052,091 зл. Цей зріст пянства стоїть у звязку з поправою господарської конюнктури.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

СТ. ЛУІС, Мо.

Памятаємо за Рідний Край.

За останні два місяці Ст. Луіс „розворушився". Майже кожної неділі є якісь імпрези. Цього року ми перший раз відсвяткували „Свято Державности" в неділю, 23 січня 1938. Почин до святкування дав новоприбулий до нас священик, о. Д. Д. Лещишин. Щоб свято не мало характеру якоїсь одної групи, він порадив, щоб його влаштував У. Н. Дім, при якому туртуються й інші товариства. Думку радо принято й на четвер, 13 січня, скликано представників від усіх українських товариств та інституцій у місті, щоб створити з них спільний комітет і разом відсвяткувати цю величаву річницю. Представники від У. Н. Дому, відділу У. Н. Союзу св. Володимира, Молодечого відділу У. Н. С., Жіночого відділу У. Н. С., Української Православної Церкви, Українського Громадянського Клюбу, відділу У. Р. С., „Самостійного" запомогового Товариства і Клюбу Танцюристів зійшлися на означений день і вибрали святочний комітет, до якого ввійшли: Василь Щупляк, Василь Логуш, Анна Грамоцька, Василь Гук і Іван Озімко.

Свято відкрив Іван Добромильський, голова Народнього Дому, короткою промовою, а хор молоді під управою Віктора Грамоцького відспівав „Ще не вмерла". Вступне слово мав п. М. Петрівський. Деклямували: Микола Тильович, Анна Волянська, Іван Озімко, Емілян Микуляк і Анна Бартіш. Святочний реферат виголосив о. Д. Д. Лещишин, бувший старшина Української Армії. У більш як годинному рефераті бесідник розповів про значіння Свята Державности, змальовуючи яскраво обставини, в яких проголошувано четвертий універсал. Вказав на наші здобутки за 20 останніх років і на ті недомагання, що ми їх ще маємо, та завізвав усіх, щоб кожний, по своїй змозі, причинявся працею у своїй ділянці для приближення тієї хвилі, коли вже раз на віки буде закріплена самостійність і соборність України.

По рефераті переведено збірку на поміч Музеєві Визвольної Боротьби в Празі й Видавництву „Нашої Культури". Збіркою занялися пані Анна Ґрамоцька, Михайлина Лещишин, Параня Щупляк і Катерина Любчин. Усього зібрано $35. По покритті видатків, як летючки, листи, світло і т. п., решту грошей, $20, вислано по рівній части через „Обєднання" на згадані цілі.

В другій половині концерту хор відспівав „О, Україно", „Їхав стрілець" та „Не пора". На салі була також присутня пані Єзуско, що тількищо прибула з Рідного Краю. Покликано і її до слова, та вона була так звурошена тим, що бачила й чула, що не могла говорити, тільки сказала, що „колиб так можна було працювати в старому краю, то люди булиб щасливі".

При кінці треба зазначити, що як промовці, декляматори так і хор вивязалися зо своїх завдань дуже добре. Дай, Боже, й набудуче, щоб ми могли так величаво й однозгідно обходити наші національні свята. Жертви зложили: М. Кульчицький $2; по $1: Анна Кульчицька, Марія Юковська, І. Озімко, В. Кокурудз, М. Тильович, М. Петрівський, М. Добромильський, О. Ґрамоцький, І. Гатлан, С. Кирейко, І. Любчин, М. Бартіш, Е. Пюркевич, М. Ружицький, Т. Шпить, Анна Андибур, А. Савицька, В. Щупляк, В. Логуш, І. Добромильський; П. Павлюковський 75 ц.; по 50 ц.: П. Ґолдак, Й. Павлишин, І. Онуфрей, Розалія Кокурудз, В. Паращак, Анна Ґрамоцька, Е. Микуляк, М. Федчак, О. Хоцінський, М. Волянський, О. Дутко, А. Кубальський, І. Була, В. Гук, В. Ґолдак, П. Лесів, Ю. Добромильська, Текля Лесів і М. Дмитришин; Ева Ґолдак 30 ц.; по 25 ц.: Марія Ґреськів, Розалія Стефанів, П. Була, Софія Ільницька, М. Хомик, Г. Лесів, І. Лесів, Настя Озімко, Анна Озімко; решта дрібними.

Іван Добромильський.

Лейба й Панько.

Лейба: Ну, Паньку, скільки вам належиться за роботу?

Панько: Скільки вважаєте...

Лейба: Ну, а не буде замало?

—Марійцю, чи ти пішлаб зо мною до театру?

—Ні. Не можу чейже все показуватися в тій самій суконці?

—Я теж так думав і купив тому лише один білет...

—Можеб ми вже нині не йшли в гості до тих Салятирків. Не маю зовсім ходи!

—Я теж не маю охоти, та подумай, як вони втішилися би, колиб ми не прийшли!

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

На Рідну Школу.

Братство св. Николая, від. 12 Провидіння, на поклик Ґром. Пастущина ухвалило зо своєї каси $15 на Рідну Школу в старім краю. До того доложили по $1: І. Пастущин, Т. Бояновський; по 50 ц.: Ю. Ланяк, Т. Гаврись; дрібними $2.25. Разом $20.25.

Крім того сестрицтво Пресв. Богородиці на прохання Пастущина ухвалило зо своєї каси на Рідну Школу в Галичині $15. Разом $35.25.

Братство св. Йосафата, від. 217 У. Н. Союзу, висигнувало зо своєї каси $25 на Рідну Школу в краю. Гроші вислано через Обєднання на призначену ціль.

ПИТСБУРҐ, ПА.

На Рідну Школу й інвалідів.

Т-во „Рогатинщина", від. 396 У. Н. Союзу, на своїх річних зборах 19 грудня м. р. рішило йти по своїх членах і краянах з колядою на Рідну Школу й українських інвалідів. Бо наші брати в старім краю знаходяться тепер під гнетом ворогів, тому ми звідси повинні їм помогти. Колядники заколядували $33. Розходу на ґазоліну і пересилку було $4.78. Чистий дохід у сумі $28.22 вислано по половині через Обєднання на Рідну Школу й інвалідів.

Колядувати ходили: Н. Антошків, І. Драпала, Т. Куруна, Н. Крижалка, І. Катириняк. Та треба признати, що найбільше труду вложили Іван Драпала і Н. Антошків. Бо перший возив даром колядників своєю машиною, а другий знав, до кого йти. Зложили жертву: Е. Слободян $3; по $2: Н. Антошків, Т. Куцій; по $1: І. Бекіш, І. Драпала, Д. Корпа, Н. Крижалка, О. Чернецький, Т. Цілюна, О. Іванців, Н. Лишняк, М. Дяк, М. Федьків, Т. Куруна, М. Федянок, А. Федьків, А. Довгий, О. Загачевська, В. Комицький, Н. Чачун, П. Береза І. Катериняк, В. Паляк, К. Дзева; по 50 ц.: І. Пшиничка, П. Янків, В. Петровський, Т. Дригайло, А. Гілка, Г. Кліщ, Т. Лепеїв, Н. Дзева; по 25 ц. І. Безпятий, Ю. Вуйців, Д. Дзева, С. Фінер.

І. Катериняк.

БРУКЛИН, Н. Й.

Коляда на Рідну Школу.

Коляду на Рідну Школу зложили: В. Ярич $1; по 50 ц.: С. Равський, П. Федорович, І. Черковський; по 25 ц.: Д. Короткий, Ф. Сілич, А. Бузяк; решта дрібними. Разом $3.65, які вислано через Обєднання на призначену ціль.

В. Ярич.

ҐЕРІ, ІНД.

Молодь колядує на народні цілі.

Підчас Різдвяних Свят члени Т-ва „Молода Україна", від. 346 У. Н. Союзу, що складається з самої молоді, пішли колядувати на народні цілі. Ходили: М. Лавровський, І. Дупіряк і Гриневич; з дівчат: Кукула, Волошанська, Пайт і М. Кузьмас. Жертвували по $2: Р. Лучко, Н. Софяк; по $1: І. Кукула, Колідіс, М. Пайт, С. Стечик, А. Цебак, І. Гриневич, А. Дупіряк, Ізига, А. Доценко, Т. Плішко, В. Загутинець, Н. Родочиньский, В. Андрусяк, М. Мандяк, А. Содловський, Г. Лавровський, М. Єсик, Н. Данько, І. Свердан, І. Гайковський, А. Крушинський, П. Кріль, С. К. Фюджі, Кузьма, Комонецький, І. Жук, Драбик, М. Галмон, Т. Ґабла, Д. Різо, Н. Бровар; С. Ґабла 68 ц.; по 50 ц.: С. Ґойда, Т. Яніцький, Н. Зича, Бросако, Т. Клиса, І. Лавровський, Асіґроцький, І. Павлюк, М. Софяк. Разом $41.18. З того вислано через Обєднання на Рідну Школу в старім краю $10, а на інвалідів також $10.

Решту суми затримано в касі товариства, а то тому, що наш відділ ще недавно заснований і в ньому, як було сказано, сама молодь. Іде нам про те, щоб ту молодь за всяку ціну придержати при товаристві а тому ми не можемо її наражати на особисті видатки. Коли тільки наше товариство трохи розробиться і поросте в силу, то воно далі буде працювати на українськім народнім полі й буде збирати ще більше на народні цілі.

Михайло Лаврівський.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ. (80)

Притискаючи чимраз сильніше спису до спини Бравна, Джейн рішучо приказала, щоб він покинув Сборова. „Я є провідницею цеї експедиції і я приказую вам повинуватись моїй волі. А коли ні, то я вас прошию отсею списою. Крім того ви не маєте найменших доказів, що це князь спричинив зникнення Анети", промовила Джейн.

Поглянувши на її обличчя, Бравн почав мякнути. Його пальці звільнилися на горлі Сборова, а далі він цілком випустив його з рук. Встаючи, він сказав покірно: „Я гадаю, що ви маєте рацію, пані. Ви все маєте рацію. Але бідна Анета говорила мені вчора, що отсей князь погрожував їй душогубством. Я гадаю, що він таки є злочинець і ми повинні спрятати його".

Джейн не відповіла на це нічого, тільки почала розсліджувати місце, де сиділа Анета, а потім приглядатись до слідів, що полишились були на зрошеній траві. Її витренуване око не пропускало найменших знаків. Вони йшли за тими слідами, які були досить виразні. Сліди завели її і ціле товариство недалеко дерева і нагло урвались.

На слідах не було найменшого знаку, що Анету хтось силою тягнув, або що вона при кінці з кимсь звела боротьбу. Сліди були цілком спокійні від початку до кінця, а потім так урвались, начеб Анету хтось уніс у повітря. На Джейн це сильно поділало і вона не могла собі цього ніяк виянснити. Коли вона пояснила іншим, про що йде, то інші теж почали дивуватись.